

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 228/2010-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. júna 2010 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. J. K. a M. K., obaja bytom P., zastúpených Advokátskou kanceláriou E. P., s. r. o., konajúcou prostredníctvom konateľky a advokátky JUDr. E. P., P., ktorou namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 185/09 a jeho rozsudkom z 11. februára 2010 a postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 237/07 a jeho rozsudkom z 24. februára 2009, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. J. K. a M. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. mája 2010 doručená sťažnosť Mgr. J. K. a M. K., obaja bytom P. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených Advokátskou kanceláriou E. P., s. r. o., konajúcou prostredníctvom konateľky

a advokátky JUDr. E. P., P., ktorou namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 185/09 a jeho rozsudkom z 11. februára 2010 a postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 237/07 a jeho rozsudkom z 24. februára 2009.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia boli žalobcami v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 7 C 237/2007, ktorý rozsudkom z 24. februára 2009 rozhodol, že *„žalobu žalobcov zamietá, žalobcovia v 1. a 2. rade sú povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne žalovanému v 1. rade trovy konania a trovy právneho zastúpenia vo výške 1.309,46 € a to v lehote do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet právneho zástupcu žalovaného v 1. rade, náhradu trov konania žalovanému v 2. rade a v 3. rade nepriznáva“*.

Podľa názoru sťažovateľov okresný súd *„dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam [§ 205 ods. 2 písm. d) Občianskeho súdneho poriadku], rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 205 ods. 2 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku] a konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci [§ 205 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku]“*.

Po podaní odvolania sťažovateľmi konal vo veci krajský súd, ktorý rozsudkom sp. zn. 5 Co 185/2009 z 11. februára 2010 rozhodol, že *„potvrďuje rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zamietnutí žaloby a vo výroku o nepriznaní náhrady trov konania žalovanému v 2 a 3 rade, zrušuje výrok rozsudku súdu prvého stupňa o trovách konania a o trovách právneho zastúpenia medzi žalobcami v 1. a 2. rade a žalovaným v 1. rade a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a nové rozhodnutie“*. Odvolací súd sa stotožnil s názorom okresného súdu, že *„žalobca v 1. rade nepreukázal dostatočne naliehavý právny záujem na určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby, naliehavý právny záujem odôvodňoval ochranou svojho vlastníckeho práva garantovaného Ústavou*

SR. Je však potrebné vždy prihliadať na to, aký právny stav nastane pri rozhodnutí určovacej žaloby podľa § 80 ods. 1 písm. c) O. s. p. a čo chce touto žalobou dosiahnuť žalobca. Podľa Judikátu Najvyššieho súdu ČR č. 3 Cdon 1338/96 určovacia žaloba podľa § 80 písm. c) O. s. p. má preventívny charakter. Predovšetkým prichádza do úvahy vtedy, keď jej prostredníctvom možno eliminovať stav obnovenia práva alebo neistoty v právnom vzťahu, pričom k zodpovedajúcej náprave nemožno dosiahnuť iným spôsobom. Ďalej sa uplatní v prípadoch, v ktorých určovacia žaloba účinnejšie než iné právne prostriedky zodpovedá obsahom a povahe príslušného právneho vzťahu a jej prostredníctvom možno dosiahnuť úpravu tvoriacu určitý právny rámec, ktorý je zárukou odstránenia budúcich sporov medzi účastníkmi. Tieto funkcie určovacej žaloby korešpondujú s predpokladom naliehavého právneho záujmu. Ak nemožno v konkrétnom prípade očakávať splnenie týchto funkcií, nie je záujem na určení neplatnosti dobrovoľnej dražby z dôvodu ochrany svojho vlastníckeho práva, čo prezentoval aj vyjadrením zachovať pozemky v rodine, mal sa už skôr domáhať účelnejšieho určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, kde by bola problematika platnosti alebo neplatnosti dobrovoľnej dražby riešená ako otázka predbežná. Tým by dosiahol aj zmenu zápisu vlastníctva v katastri nehnuteľnosti a predišlo by sa v prípade posúdenia neplatnosti dobrovoľnej dražby ďalšiemu súdnemu sporu.“.

Sťažovatelia uvádzajú, že právny názor, o ktorý opreli svoje rozhodnutie všeobecné súdy, „nemožno akceptovať a to s poukazom na právny názor Najvyššieho súdu ČR zo dňa 24. 01. 2006, sp. zn. 21 Cdo 20/2005, podľa ktorého žaloba o určenie neplatnosti verejnej dobrovoľnej dražby nie je žalobou o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, v zmysle ustanovenia § 80 písm. c) O. s. p. Podanie tejto žaloby má totiž oporu v ustanovení § 24 ods. 3 zák. č. 26/2000 Sb. v znení neskorších predpisov, a žalobu možno prejednať, bez toho, aby žalobca musel tvrdiť a preukazovať naliehavý právny záujem na požadovanom určení.

Konania o určenie (vyslovenie) neplatnosti verejnej dobrovoľnej dražby podľa ust. § 24 ods. 3 zák. č. 26/2000 Sb. v znení neskorších predpisov sa musí z hľadiska vecnej legitímácie zúčastniť buď ako žalobcovia alebo ako žalovaní – navrhovateľ dražby, vlastník alebo nositeľ iného práva k predmetu dražby...

Tiež nemožno súhlasiť s názorom prvostupňového súdu, že by nebolo možné dosiahnuť zmenu zápisu vlastníctva v katastri nehnuteľností. Na túto skutočnosť pamätá novelizovaný Katastrálny zákon a tiež procesné opatrenia vykonané v rámci tohto súdneho konania a to vydané predbežné opatrenie a návrh na vykonanie zápisu poznámky k nehnuteľnostiam v k. ú. Prešov.“.

Podľa názoru sťažovateľov argumentácia všeobecných súdov i celý obsah spisu a listinné dôkazy potvrdzujú, že *„súdy prvého stupňa i súd druhého stupňa vec nesprávne právne posúdili, dôkazy alebo nevykonali tie, ktoré boli navrhnuté alebo ich vyhodnotili tak, že z nich vyvodili nesprávny právny záver a nespravodlivo a nezákonne rozhodli“.*

Sťažovatelia tvrdia, že im bola postupom všeobecných súdov *„evidentne kvôli nesprávnemu právnemu posúdeniu veci odňatá reálna možnosť konať pred súdom so žalovaným v kvalitatívne plnohodnotnej hmotnoprávnej i procesnoprávnej linii a domáhať sa objektívneho skutkového a právneho posúdenia veci a spravodlivého rozhodnutia“*, ako aj že im *„bola... odňatá faktická možnosť v konaní sa účinne brániť a v súlade so zákonom uplatňovať svoje procesné práva“.*

Sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd o ich sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Základné právo na súdnu a inú právnu ochranu upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie upravené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Mgr. J. K. a M. K., obaja trvale bytom P. postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 185/09 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5 Co 185/09 zo dňa 11. 02. 2010 a postupom Okresného súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 237/07 a rozsudkom Okresného súdu v Prešove sp. zn. 7 C 237/07 zo dňa 24. 02. 2009 boli porušené.

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici (správne má byť uvedené „v Prešove“, pozn.) sp. zn. 5 Co 185/09 zo dňa 11. 02. 2010 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Mgr. J. K. a M. K., obaja trvale bytom P. sa priznáva finančné zadost'učinenie vo výške 20.000.- € (slovom dvadsaťtisíc eur), ktoré jej je Krajský súd v Prešove povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Mgr. J. K. a M. K., obaja trvale bytom P. priznáva náhradu trov konania v celkovej výške 898,09 €, ktoré je Krajský súd v Prešove povinný uhradiť na účet spoločnosti E. P. Advokátska kancelária s. r. o., so sídlom Svätoplukova 12, 080 01 Prešov v zastúpení JUDr. E. P. - konateľkou spoločnosti, vedený v... do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia.“

Sťažovatelia priložili k sťažnosti aj prílohu, z ktorej vyplýva, že 16. apríla 2010 doručili okresnému súdu dovolanie proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 5 Co 185/2009 z 11. februára 2010, v spojení s rozsudkom okresného súdu sp. zn. 7 C 237/2007 z 24. februára 2009.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 237/07 a jeho rozsudkom z 24. februára 2009

Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná len vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné sudy. Proti namietanému postupu a rozsudku okresného súdu mohli sťažovatelia podať odvolanie (čo aj využili), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľov v časti, ktorou namietali porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 237/07 a jeho rozsudkom z 24. februára 2009, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 185/2009 a jeho rozsudkom z 11. februára 2010

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Zmysel a účel princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, rozhodnutia ktorých sú v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Zo sťažnosti a z priloženej dokumentácie vyplýva, že sťažovatelia podali vo svojej veci dovolanie ešte predtým, ako podali sťažnosť ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. V okolnostiach daného prípadu tak sťažovatelia podaním dovolania, ako aj podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vedome vytvorili stav, keď by o ich veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej

istoty ústavne aprobovateľné, pretože by tým mohlo dôjsť k vydaniu dvoch rozdielnych rozhodnutí v tej istej veci. Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie právomoci dovolacieho súdu vo veci sťažovateľov predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu, možno považovať podanie sťažnosti ústavnému súdu ešte pred rozhodnutím dovolacieho súdu o poslednom procesnom prostriedku, ktorý bol sťažovateľmi využitý, ako predčasné.

Ústavný súd sa v ostatnom období aj pod vplyvom judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) odklonil od svojej predchádzajúcej judikatúry a v súčasnosti vo svojej rozhodovacej činnosti zastáva názor (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09), podľa ktorého v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

Ústavný súd už v tejto súvislosti taktiež judikoval (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010), že lehota na prípadné podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy po rozhodnutí o dovolaní bude považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú. Nie je preto dôvodné, aby sťažovatelia v prípade, ak podali dovolanie, zároveň podali aj sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože aj za predpokladu, že by dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné, nemožno sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcu proti rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť pre jej oneskorenosť (porovnaj k tomu tiež rozsudok ESLP z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská proti Českej republike, sťažnosť č. 46129/99 a jeho body 51, 53, 54).

Ak by sa ústavný súd vecne zaoberal sťažnosťou sťažovateľov pred rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o podanom dovolaní, mohol by neprípustne zasiahnuť do rozhodovania všeobecných súdov. V prípade, že by ústavný súd čakal na rozhodnutie dovolacieho súdu, mohlo by to viesť jednak k predĺženiu konania o sťažnosti a navádzalo by to potenciálnych sťažovateľov k obdobnému postupu, aký zvolili v danom

prípade sťažovateľa, t. j. k paralelnému podávaniu sťažností ústavnému súdu zároveň s podaním dovolania, čo vzhľadom na už uvedené nie je opodstatnené.

Z týchto dôvodov sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale podľa zásady ratio temporis ju v časti, ktorou sťažovatelia namietali porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 185/2009 a jeho rozsudkom z 11. februára 2010, po predbežnom prerokovaní odmietol ako neprípustnú podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

Nad rámec uvedeného ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že označenie sťažovateľov v sťažnosti bolo neurčité, keďže z neho nebolo možné jednoznačne určiť, či sťažnosť podali sťažovatelia ako fyzické osoby alebo fyzické osoby oprávnené na podnikanie. K sťažnosti nebolo tiež priložené splnomocnenie na zastupovanie sťažovateľov advokátom v konaní pred ústavným súdom. Avšak vzhľadom na odmietnutie sťažnosti už stratilo opodstatnenie vyzývať sťažovateľov na odstránenie týchto nedostatkov sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júna 2010